

Лещук Г.В.,

*доцент кафедри економіки та підприємництва
Прикарпатський інститут ім. М. Грушевського
Міжрегіональної Академії управління персоналом,
м. Львів, Україна*

РОЛЬ БЮДЖЕТУВАННЯ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ПРОЕКТУВАННІ

В інвестиційному проектуванні суб'єкти інвестування приділяють особливу увагу питанням щодо формування й розподілу інвестиційних ресурсів, планування витрат та прогнозування майбутніх очікуваних надходжень від реалізації інвестиційного проекту. Ефективність використання інвестиційних ресурсів при реалізуванні інвестиційних проектів залежить від багатьох факторів, зокрема: розміру та джерел фінансування, фінансової структури, співвідношення власного і залученого (позичкового) капіталу тощо. Відповідно найоптимальнішим шляхом планування та контролювання ресурсів в інвестиційному проектуванні є здійснення належного бюджетування, яке неодмінно повинно враховувати потужності кожного джерела в той чи інший період часу, фінансового стану і перспектив розвитку акціонерів, а також кон'юнктури ринку і перспективності інвестиційного проекту.

У сучасній науковій літературі існують різноманітні підходи щодо трактування сутності поняття «бюджет», при цьому дефініція поняття «бюджетування» є достатньо стандартизованим.

Зокрема, у загальному значенні бюджет розглядається як план майбутніх операцій підприємства, що виражений у кількісних (переважно грошових) вимірниках, а бюджетування – як процес планування майбутніх операцій підприємства та оформлення його результатів у вигляді системи бюджетів [5, с.272].

Бюджет – це оперативний фінансовий план, що відображає витрати коштів на реалізацію окремих фінансових операцій чи інвестиційних проектів та надходження від них. Розроблення бюджетів (бюджетування) передбачає розв'язання таких завдань: визначення обсягу та складу витрат і забезпечення покриття цих витрат фінансовими ресурсами з різних джерел [3, с.316].

Метою бюджетування є розробка концепції ведення бізнесу: періодичне планування фінансово-господарської діяльності підприємства; оптимізація витрат і прибутку підприємства; координація; комунікація; мотивація керівників на місцях на досягнення цілей

організації; контроль і оцінка ефективності роботи керівників на місцях шляхом порівняння фактичних витрат з нормативом; виявлення потреб в грошових ресурсах і оптимізація фінансових потоків [2, с.55].

Теоретично-прикладні дослідження свідчать про певні розбіжності наукових поглядів щодо сутності бюджетування в інвестиційному проектуванні, оскільки виокремлюють поняття «бюджет капітальних інвестицій» та «бюджет інвестиційного проекту».

Бюджет капітальних інвестицій – це плановий документ, який відображає кошти, що виділені підприємством на фінансування майбутніх капіталовкладень. Цей документ є найважливішим інструментом планування інвестиційної діяльності. Від бюджету капітальних інвестицій на найближчий період залежить фінансовий бюджет підприємства, а сам бюджет капітальних інвестицій, у свою чергу, залежить від прогнозу обсягу продаж. Бюджетування капітальних інвестицій забезпечує оцінку вартості портфеля реальних інвестиційних проектів, його узгодженість із фінансовими можливостями підприємства, розподіл коштів у часі [5, с.272].

При складанні бюджету капітальних інвестицій необхідно дотримуватись низки принципових положень: капіталовкладення з тривалими термінами окупності повинні фінансуватися за рахунок довгострокових коштів; для капіталовкладень необхідно вибирати найбільш дешеві способи фінансування; найбільш ризиковані капіталовкладення повинні фінансуватися за рахунок власних коштів [5, с.275].

Оскільки сутність інвестиційного проектування становить процес розроблення якісних і кількісних параметрів процесу вкладання інвестиційних ресурсів для досягнення поставлених цілей суб'єктів інвестування, саме тому бюджет інвестиційного проекту повинен мати обґрунтування доцільності його реалізації, конкретні цілі, прогнозовані бажані результати та механізм гарантій їх досягнення.

Бюджет інвестиційного проекту – це оперативний фінансовий план, який відображає інвестиційні витрати та надходження фінансових ресурсів, пов'язаних з реалізацією інвестиційного проекту. Розроблення бюджету спрямоване на вирішення двох питань: визначення необхідного обсягу та структури інвестиційних витрат, тобто усієї сукупності грошових коштів, матеріальних і нематеріальних активів, майнових прав, прав користування землею, трудових та інших видів ресурсів, пов'язаних з реалізацією проекту; забезпечення потрібного потоку інвестиційних ресурсів [1, с.96].

Виокремлюють такі основні сутнісні характеристики бюджетування інвестиційного проекту: технологія управління інвестиційною діяльністю; процес розробки бюджетів відповідно до мети і завдань інвестування; складова частина фінансового планування в процесі розробки бізнес-плану інвестиційного проекту; система узгодженого управління

портфелем інвестиційних проектів; система розподілу спільних інвестиційних ресурсів між проектами у складі портфеля інвестицій.

Основне призначення бюджетування - прогноз впливу інвестиційного проекту на зміну фінансового стану підприємств - учасників проекту, виражений у вигляді лімітів видатків і витрат, оцінки нормативів використання ресурсів, а також руху грошових, матеріальних і трудових потоків. Саме за допомогою бюджетів учасники інвестиційних проектів оцінюють й прогнозують свої фінансові результати, потреби у інвестиційних ресурсах, джерелах їх фінансування та руху грошових коштів. Значення бюджетування полягає в тому, що воно формує інформаційну базу для фінансової оцінки ефективності інвестиційного проекту та можливості його реалізації при заданих умовах [4, с.239].

Таким чином, роль бюджетування в інвестиційному проектуванні є достатньо вагомою, оскільки належним чином складений бюджет інвестиційного проекту дозволяє в повній мірі сформулювати та обґрунтувати усі зведені витрати й можливі майбутні надходження від реалізування проекту, прогнозувати та оптимізувати співвідношення власного і залученого (позичкового) капіталу тощо. Процес бюджетування в інвестиційному проектуванні повинен ґрунтуватися на своєчасній та правильній розробці бюджетів окремих проектів, їх комплексному та системному аналізі, належним чином організованому моніторингу й контролі. У процесі бюджетування інвестиційного проекту особливу увагу доцільно звертати на наступні аспекти, а саме: часовий фактор та вартість капіталу; співвідношення ризику та дохідності проекту; співвідношення інвестиційних витрат та вигод (прибутку) за проектом; максимальну вигоду від інвестиційної пропозиції тощо.

Список літератури

1. Вовк В.М. Інвестування : [навч. посібник] / В.М. Вовк, І.М. Паславська. – Дрогобич : Коло, 2011. – 465 с.
2. Калайтан Т.В. Контролінг : [навч. посібник] / Т.В. Калайтан. – Львів : Новий світ – 2000, 2008. – 252 с.
3. Бардиш Г.О. Проектне фінансування : [підручник] / Г.О. Бардиш. – К. : Алерта, 2007. – 463 с.
4. Боярко І.М., Гриценко Л.Л. Інвестиційний аналіз : [навч. посібник] / І.М. Боярко, Л.Л. Гриценко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 400 с.
5. Козаченко Г.В., Антіпов О.М., Ляшенко О.М., Дібніс Г.І. Управління інвестиціями на підприємстві : [навч. посібник] / Г.В. Козаченко, О.М. Антіпов, О.М. Ляшенко, Г.І. Дібніс. – К. : Лібра, 2004. – 372 с.